

Postanowienie z dnia 9 sierpnia 2001 r.

I PZ 45/01

Wymaganie przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji (art. 393³ § 1 pkt 3 KPC) nie jest spełnione, jeżeli skarżący wyraźnie ich nie przytacza, choćby dało się je wywieść z uzasadnienia kasacji.

Przewodniczący SSN Andrzej Kijowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Zbigniew Myszk.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 sierpnia 2001 r. sprawy z powództwa Bolesława S., Jerzego B., Wiesława S., Wacława B., Tadeusza M., Bolesława K., Jacka Ł. przeciwko Rejonowemu Przedsiębiorstwu Inwestycji Sp. z o.o. w S. i Gminie B. w B. o zapłatę, na skutek zażalenia pozwanej Gminy B. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 lutego 2001 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 12 grudnia 2000 r. zmienił zaskarżony apelacją powodów wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 16 marca 2000 r. - oddalający powództwo w całości - w ten sposób, że zasądził od pozwanej Gminy B. na rzecz powodów: Jerzego B. kwotę 1.225,59 zł, Wacława B. kwotę 1.725,59 zł, Tadeusza M. kwotę 1.725,59 zł, Bolesława K. kwotę 2.725,59 zł, Jacka Ł. kwotę 2,725, 59 zł i Wiesława S. kwotę 2.951,19 zł, wszystkie kwoty z ustawowymi odsetkami, tytułem wynagrodzenia za stosowanie projektu racjonalizatorskiego współautorstwa powodów. W pozostałej części apelacja powodów - a tym samym ich powództwo - zostało oddalone.

Wyrok ten zaskarżyła kasacją pozwana Gmina B. - w części uwzględniającej powództwo w stosunku do niej i orzekającej o kosztach procesu - zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego (art. 98 ust. 1 ustawy o wynalazczości w

związku z § 42 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych oraz art. 85 ust. 2 ustawy o wynalazczości) oraz procesowego (art. 233 KPC) i domagając się uchylenia kwestionowanego orzeczenia oraz przekazania sprawy Sądowi pierwszej lub drugiej instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie jego zmiany i oddalenia powództwa w pozostałym zakresie. Wartość przedmiotu zaskarżenia skarżąca oznaczyła na kwotę 13.079,14 zł, co stanowi sumę świadczeń zasądzonych od niej na rzecz wszystkich sześciu powodów łącznie.

Zaskarżonym postanowieniem z 8 lutego 2001 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił kasację, stwierdzając, że do złożenia i rozpoznania tego środka odwoławczego mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554), albowiem zaskarżone orzeczenie zostało wydane po dniu wejścia w życie tej ustawy, to jest po dniu 1 lipca 2000 r. (art. 5 ust. 2 tej ustawy). Stosownie do przepisu art. 393³ § 1 KPC, w nowym brzmieniu, kasacja - obok oznaczenia zaskarżonego orzeczenia ze wskazaniem zakresu zaskarżenia, przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia oraz wniosku o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu uchylenia lub zmiany - powinna zawierać także przedstawienie okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie (art. 393³ § 1 pkt 3 KPC w związku z art. 393 KPC). Na ich podstawie Sąd Najwyższy decyduje o wadze kasacji, a w konsekwencji o jej przyjęciu do rozpoznania. W kasacji wniesionej przez skarżącą brak jest wskazania takich okoliczności ani też nie można ich w sposób jednoznaczny wywieść z jej treści. Brak ten jest na tyle istotny, że dyskwalifikuje pismo procesowe jako kasację i wyklucza możliwość jego uzupełnienia, podobnie jak brak przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia albo brak wniosków o uchylenie lub zmianę orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 z. 3, poz. 52 oraz z dnia 9 listopada 2000 r., II CKN 1385/00, OSNC 2001, z. 3, poz. 51). Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny odrzucił kasację na podstawie art. 393⁵ KPC w związku z art. 393³ § 1 pkt 3 KPC.

Postanowienie o odrzuceniu kasacji zaskarżyła zażaleniem pozwana Gmina B., domagając się jego uchylenia i nadania biegu kasacji. W uzasadnieniu zażalenia skarżąca podniosła, że - jej zdaniem - wniesiona przez nią kasacja spełnia wymogi art. 393³ KPC, albowiem oprócz takich elementów, jak oznaczenie orzeczenia, od

którego została wniesiona, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia oraz wniosku o uchylenie lub zmianę orzeczenia, zawiera także przedstawienie okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie. Skarżąca „pragnie poddać ocenie Sądu Najwyższego, czy w kasacji pozwanej brak jest wskazania okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, ani też, czy nie można ich w sposób jednoznaczny wywieść z treści kasacji”. Powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 1999 r., II UZ 74/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 837, skarżąca stwierdziła, że - jej zdaniem - Sąd Apelacyjny *de facto* dokonał merytorycznej oceny kasacji, do czego nie był uprawniony, albowiem sąd drugiej instancji nie może dokonywać oceny zasadności i legalności wydanego przez siebie orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Nie jest w szczególności usprawiedliwiony zarzut naruszenia art. 393³ § 1 pkt 3 KPC.

Skarżąca w istocie zaprzecza własnemu twierdzeniu, że wymóg kasacji z art. 393³ § 1 pkt 3 KPC został spełniony, skoro jednocześnie zaznacza, że poddaje ocenie Sądu Najwyższego, czy z treści uzasadnienia kasacji nie można w sposób jednoznaczny wywieść okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie. Oznacza to, że skarżąca sugeruje, iż Sąd Najwyższy powinien dokonać we własnym zakresie interpretacji uzasadnienia kasacji pod kątem ustalenia, czy nie można z niego wyczytać, jakie okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania miał na względzie wnoszący kasację.

Odnosząc się do stanowiska prezentowanego przez skarżącą podnieść należy, że wynikający z art. 393³ § 1 pkt 3 KPC wymóg kasacji, polegający na przedstawieniu okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie, nie jest spełniony także wtedy, gdy - w sytuacji ich nieprzytoczenia przez skarżącego - dają się one wywieść z treści uzasadnienia kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, niepublikowana).

Zgodnie z art. 393³ § 1 KPC, kasacja - obok oznaczenia zaskarżonego orzeczenia ze wskazaniem zakresu zaskarżenia, przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia oraz wniosku o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu uchylenia lub zmiany - powinna zawierać także przedstawienie okoliczności uzasadniających jej rozpoznanie. Niespełnienie tych wymagań konstrukcyjnych kasacji,

które doktryna określa mianem jej "cech istotnych (kreatywnych)" sprawia, że podejmowana przez stronę czynność procesowa nie nosi cechy kasacji (nie jest kasacją). Skoro wymóg przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji (art. 393³ § 1 pkt 3 KPC) ma taką samą wagę i znaczenie jak pozostałe istotne cechy kasacji, to wymóg spełnienia omawianej cechy kasacji badać należy według kryteriów, przy pomocy których badane są kryteria pozostałe.

Sąd Najwyższy, oceniając kasację pod kątem spełnienia wymogu przytoczenia podstaw kasacji, wielokrotnie w swoich orzeczeniach podkreślał, że działając jako sąd kasacyjny, nie może wyręczać stron oraz nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub stawiania hipotez, czy też ryzykowania domysłów co do tego, jakiego aktu prawnego dotyczy podstawa kasacji. Działanie takie byłoby nieuprawnione, a nawet mogłoby być niezgodne z intencją i interesem strony wnoszącej kasację. Jest tak również dlatego, że ustawodawca, wprowadzając przymus adwokacko-radcowski, postawił kasacji wysokie wymagania profesjonalne (por. m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1996 r., I PKN 33/96, OSNAPiUS 1997 nr 14, poz. 250). Argumenty dotyczące podstaw kasacji, prezentowane w dotychczasowych orzeczeniach Sądu Najwyższego, mogą być odniesione także do wymogu przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji. Prowadzi to do wniosku, że prawidłowa jest ocena Sądu Apelacyjnego, że kasacja wniesiona w rozpoznawanej sprawie nie spełnia istotnego wymogu z art. 393³ § 1 pkt 3 KPC.

W utrwalonym i wielokrotnie publikowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, przekonująco wyjaśniono, że braki kasacji w zakresie elementów konstrukcyjnych powodują, że kasacja jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych kasacji (te powstają w przypadku niezachowania wymagań określonych w § 2 art. 393³ KPC), i w związku z tym podlega odrzuceniu *a limine* (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2000 r., II CKN 711/00, OSNC 2000, z. 7-8, poz. 151, a także powołane w postanowieniu Sądu Apelacyjnego postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 z. 3, poz. 52 oraz z dnia 9 listopada 2000 r., II CKN 1385/00, OSNC 2001, z. 3, poz. 51).

Powołanie się przez skarżącą w zażaleniu na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 1999 r., II UZ 74/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 837, jest chybione z tego względu, że przytoczone orzeczenie dotyczyło innej kwestii i innej sytu-

acji procesowej, a mianowicie odrzucenia przez sąd drugiej instancji kasacji, która zawierała uzasadnienie podstaw kasacyjnych, lecz było to - w ocenie tego sądu - uzasadnienie niedoskonałe. Sąd Najwyższy stwierdził w powołanym orzeczeniu, że niedostatki uzasadnienia podstaw kasacyjnych nie mogą być traktowane na równi z brakiem uzasadnienia i z tego względu nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do odrzucenia kasacji, a dokonując oceny skuteczności i poprawności uzasadnienia podstaw kasacyjnych, sąd drugiej instancji dokonał w istocie merytorycznej oceny samej kasacji, do czego nie był uprawniony. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie nie chodzi o to, czy przytoczone przez stronę skarżącą okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania są wystarczające, czy też nie, lecz o to, że w ogóle nie zostały przytoczone. Odrzucenie kasacji w tych okolicznościach nie ma rangi merytorycznej oceny kasacji ani oceny zasadności lub legalności orzeczenia wydanego przez sąd drugiej instancji. Było bowiem wynikiem wyłącznie negatywnej oceny spełnienia przez skarżącą formalnych wymogów konstrukcyjnych kasacji.

Z powyższych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 KPC w związku z art. 397 § 2 i art. 393¹⁸ § 3 KPC.

=====